

Brusel 29. listopadu 2021
(OR. en)

14484/21

**Interinstitucionální spis:
2021/0255(NLE)**

**EDUC 398
JEUN 148
SOC 705
RECH 544
DIGIT 176**

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	13621/21
Předmět:	Doporučení Rady o metodách kombinovaného učení v zájmu vysoce kvalitního a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání

Delegace naleznou v příloze doporučení Rady o metodách kombinovaného učení v zájmu vysoce kvalitního a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání ve znění přijatém Radou pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném ve dnech 29. a 30. listopadu 2021.

**DOPORUČENÍ RADY o metodách kombinovaného učení v zájmu vysoce kvalitního
a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na články 165 a 166 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

VZHLEDEM K TĚMTO DŮVODŮM:

1. Pandemie COVID-19 zasahuje systémy vzdělávání a odborné přípravy po celém světě i napříč Unií a vystavuje je nebývalému tlaku. Společenská omezení přinášejí významné změny ve výuce a učení, stejně jako v komunikaci a spolupráci v rámci komunit v oblasti vzdělávání a odborné přípravy¹. Mají dopad na účastníky vzdělávání, jejich rodiny, učitele, školitele, vedoucí pracovníky institucí, jakož i na komunitní pracovníky, kteří pomáhají při vzdělávání, jako jsou sociální pracovníci, psychologové, další odborníci v poradenství, pracovníci ve zdravotnictví a pedagogové v oblasti kultury. Členské státy dokázaly rychle poskytnout řešení a podporu pro distanční učení, a v mnoha případech při tom využily digitální technologie. Výsledkem bylo získání užitečných poznatků o nových možnostech vzdělávání a odborné přípravy, včetně značného nárůstu digitálních dovedností kompetencí učitelů a zintenzivnění vztahů mezi školami a širší komunitou. Mnoho členských států se však potýká se slabinami systému a obecným nedostatkem připravenosti a zdrojů pro přechod na jinou metodu učení a výuky, což zdůraznilo a zhoršilo stávající nerovnosti, nedostatky a potřeby². Systémy vzdělávání a odborné přípravy se musí těmito problémy zabývat a je také potřeba zlepšit jejich odolnost, tak aby si v budoucnu lépe poradily s měnícími se podmínkami a byly schopny se jim přizpůsobit.

¹ Závěry Rady o boji proti krizi COVID-19 v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, Úř. věst. C 212 I, 26.6.2020, s. 9.

² Viz pracovní dokument útvarů Komise SWD(2021) 219 final, část 1, s. 6 (poznámka pod čarou 2).

2. V závěrech Rady o boji proti krizi COVID-19 v oblasti vzdělávání a odborné přípravy se členské státy vyzývají, aby „obnovily aktivity prezenčního učení a výuky“ a kromě toho poskytovaly možnosti pro distanční, digitální a kombinované učení a věnovaly při tom „zvláštní pozornost zajištění rovných příležitostí“. V závěrech Rady o digitálním vzdělávání ve znalostních společnostech Evropy³ se dále Komise vyzývá, aby „v úzké spolupráci s členskými státy a na základě faktů“ navázala na výše uvedené závěry „s cílem dospět na úrovni Unie ke společnému pojetí přístupů zaměřených na účinné, inkluzivní a angažované procesy učení na dálku“.
3. Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027 nastiňuje vizi Evropské komise pro vysoce kvalitní, inkluzivní a dostupné digitální vzdělávání v Evropě. Představuje výzvu k silnější spolupráci na evropské úrovni, aby z pandemie COVID-19 vzešlo poučení a systémy vzdělávání a odborné přípravy se uzpůsobily digitálnímu věku. Zdůrazňuje potenciál technologií zprostředkovat dostupnější, flexibilnější a více individualizované učení zaměřené na účastníka vzdělávání. Usiluje o vyřešení nerovností ve vzdělávání a odborné přípravě v případech, kdy chybí digitální dovednosti a kompetence, přístup k příslušným nástrojům a spolehlivá online konektivita. Klade důraz na potřebu posílit digitální kapacitu v systémech vzdělávání a odborné přípravy.

³ Úř. věst. C 415, 1.12.2020, s. 22.

4. Podpora rozvoje kompetencí je jedním z cílů Evropského prostoru vzdělávání, který má být schopen „maximálně využít potenciál vzdělávání a kultury jakožto prostředků pro vytvoření pracovních příležitostí, posílení sociální spravedlnosti a aktivního občanství a poznání evropské identity v celé její rozmanitosti“⁴. V usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030)⁵ se za hlavní cíl evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy stanoví podpora dalšího rozvoje systémů vzdělávání a odborné přípravy v členských státech, jejichž cílem je zajišťovat osobní, společenské a profesní naplnění všech občanů při současné podpoře demokratických hodnot, rovnosti, sociální soudržnosti, aktivního občanství a mezikulturního dialogu, stejně jako i udržitelnou hospodářskou prosperitu, ekologickou a digitální transformaci a zaměstnatelnost.
5. Evropský pilíř sociálních práv⁶ uvádí jako svou první zásadu, že každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce. Jedenáctá zásada pilíře rovněž stanoví, že děti ze znevýhodněných prostředí mají právo na zvláštní opatření pro zvýšení rovných příležitostí. Účinné provádění těchto zásad z velké části závisí na odhodlání a činnosti členských států. Opatření na úrovni EU mohou doplňovat vnitrostátní opatření a Komise představila svůj příspěvek v akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv⁷.

⁴ Dokument COM(2017) 673 final.

⁵ Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1.

⁶ Úř. věst. C 428, 13.12.2017, s. 10.

⁷ Dokument COM(2021) 102 final.

6. Evropská agenda dovedností⁸ stanoví opatření, která pomohou jedincům i podnikům rozvinout, zlepšit a následně využít více dovedností, a to zejména posílením udržitelné konkurenceschopnosti a budováním odolnosti při reakcích na krize na základě poznatků z pandemie COVID-19; také navrhuje podporovat v rámci výzkumných a inovativních činností obory STEM (přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika).
7. Rada ve svém doporučení, kterým se zavádí evropská záruka pro děti⁹, vyzývá členské státy, aby zaručily účinný a bezplatný přístup ke vzdělávání a školním aktivitám dětem v nouzi (např. těm, jež jsou ohroženy chudobou či sociálním vyloučením). Strategie EU pro práva dítěte¹⁰ vyzývá k budování inkluzivního a kvalitního vzdělávání.
8. V rychle se měnícím a úzce propojeném světě potřebuje každý člověk širokou škálu kompetencí, které musí rozvíjet nepřetržitě po celý život. Klíčové kompetence definované v evropském referenčním rámci klíčových kompetencí pro celoživotní učení¹¹ mají za cíl položit základy pro vytvoření spravedlivější a demokratičtější společnosti. Reagují na potřebu inkluzivního a udržitelného růstu, sociální soudržnosti a dalšího rozvoje demokratické kultury.

⁸ Dokument COM(2020) 274 final.

⁹ Úř. věst. L 223, 22.6.2021, s. 14.

¹⁰ Dokument COM(2021) 142 final.

¹¹ Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 7.

9. V doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení¹² se uvádí, že rozvoji kompetencí napomáhá prosazování různých vzdělávacích přístupů a prostředí včetně adekvátního využívání digitálních technologií; poskytování podpory pedagogickým pracovníkům a dalším zúčastněným stranám podporujícím procesy učení, včetně rodin; podpora a další rozvoj hodnocení a uznávání klíčových kompetencí získaných v různých kontextech; a posílení spolupráce v rámci vzdělávání a mezi vzděláváním, odbornou přípravou a kontexty učení na všech úrovních a v různých oblastech.
10. V doporučení Rady o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost¹³ se navrhuje modernizovaná politická vize EU pro odborné vzdělávání a přípravu včetně jejich digitalizace a využívání kombinovaného učení. V prohlášení z Osnabrücku o odborném vzdělávání a přípravě jako faktoru umožňujícím oživení a spravedlivý přechod k digitální a zelené ekonomice se uvádí, že digitální učení může hrát důležitou a doplňkovou úlohu¹⁴.
11. Rada ve svých závěrech o evropských učitelích a školitelích pro budoucnost¹⁵ uznává, že nenahraditelnou hnací sílu pro vzdělávání a odbornou přípravu představují učitelé, školitelé a vedoucí pracovníci škol, kteří by měli být více zapojeni do formulace politik v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a mít autonomii při uplatňování příslušných politik v praxi, ale kteří také potřebují podporu komplexního přístupu k jejich počátečnímu vzdělání, úvodnímu zaškolení a dalšímu profesnímu rozvoji.

¹² Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

¹³ Úř. věst. C 417, 2.12.2020, s. 1.

¹⁴ Schváleno dne 30. listopadu 2020.

¹⁵ Úř. věst. C 193, 9.6.2020, s. 11.

12. Pandemie ještě zesiluje dlouhodobé obavy o fyzickou, duševní a emoční pohodu dětí a mladých lidí. Všem dětem a mladým lidem by se mělo dostat podpory, kterou potřebují ke zdravému a aktivnímu životnímu stylu¹⁶, jenž stimuluje celoživotní pozitivní návyky, a měli by mít možnost účastnit se nejrůznějších sportů a dalších fyzických aktivit, které zlepší jejich motorické schopnosti a posílí duševní a emoční pohodu. Děti a mladí lidé také potřebují podporu duševní a emoční pohody během učení, i pokud plní učební úkoly ve ztížených podmínkách, a musí porozumět, jak se bezpečně a zodpovědně chovat na internetu¹⁷. Podporu také potřebují ti účastníci vzdělávání, kteří tráví delší dobu odděleně od podpory ze strany své rodiny, vrstevníků či pracovníků škol. Důležité je rovněž určení oblastí, v nichž je zapotřebí dosáhnout zlepšení a nápravy, aby bylo možné řešit případné ztráty znalostí a dopady na emoční pohodu.
13. Přestože je plně uznávána úloha prezenčního učení, učení v různých formách a v různých prostředích, včetně školy, domova, přírody, kulturních památek, pracovišť a digitálního prostředí, může být pro děti a mladé lidi motivující a posílit rozvoj širokého spektra kompetencí. To jim následně může pomoci pochopit význam formálního vzdělávání a odborné přípravy pro jejich život ve společnosti, což je může motivovat a zvýšit jejich aktivní zapojení do řešení místních i světových problémů, například těch, které se týkají udržitelnosti, životního prostředí a změny klimatu.

¹⁶ Například na úrovni EU zahajuje Evropská komise iniciativu „HealthyLifestyle4All“ („Zdravý životní styl pro všechny“); jedná se o dvouletou kampaň, jejímž cílem je propojit oblast sportu a aktivního životního stylu s oblastí zdraví, zdravého stravování a dalších souvisejících politik.

¹⁷ Viz zpráva Společného výzkumného střediska (JRC) s názvem *The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets* (Pravděpodobný dopad pandemie COVID-19 na vzdělávání: Úvahy na základě dostupné literatury a aktuálních mezinárodních souborů údajů) (Di Pietro, G., Biagi, F., Dinis Mota Da Costa, P., Karpinski, Z. a Mazza, J., 2020).

14. Vzdělávání je základním lidským právem a právem dítěte. Jeho dostupnost musí být zaručena nezávisle na prostředí, ve kterém probíhá (ve škole, jiném fyzickém prostředí, na dálku, či kombinací jich všech), a nezávisle na rozmanité osobní a sociální situaci účastníka vzdělávání. I nad rámec pandemie, přestože je plně uznávána hodnota učení ve škole a prezenčního učení, představují metody kombinovaného učení příležitost, jak zlepšit kvalitu, význam a inkluzivnost vzdělávání a odborné přípravy, například díky zkvalitnění výuky ve venkovských a odlehlých oblastech, včetně těch nejvzdálenějších regionů a ostrovních komunit, a výuky dalších účastníků vzdělávání, kteří (dočasně) nemohou navštěvovat školu prezenčně: osoby, které jsou součástí kočovných společenství, nebo které cestují v souvislosti s povoláním; mladé osoby s pečovatelskými povinnostmi; osoby se zdravotními problémy nebo osoby v nemocnicích a pečovatelských zařízeních; vrcholově trénující sportovci a osoby, které se účastní odborného vzdělávání a přípravy či vykonávají placenou práci. Všechna prostředí a nástroje by měly být stejně přístupné menšinám, dětem a mladým lidem se zdravotním postižením a dětem ze socioekonomicky znevýhodněných prostředí a neměly by vést k diskriminaci či segregaci.
15. Metody kombinovaného učení uznávají hodnotu školy jako sdíleného prostoru pro osobní a společenskou interakci, který je pro vzdělávání důležitý jako prostředek umožňující pochopení světa a porozumění jeho smyslu. V tomto ohledu je důležitá jak architektura škol, tak koncepce školního prostoru.
16. Metody kombinovaného učení mohou zlepšit rozvoj širokého spektra kompetencí díky různorodosti učebních úkolů a nástrojů, které mohou obsáhnout. Využití digitální technologie, včetně připojení zařízení k internetu, může usnadnit interakci účastníka vzdělávání s ostatními účastníky, s učebními programy a dalšími zdroji informací a zároveň může podpořit prezenční učení v různých prostředích. Metody kombinovaného učení mohou napomoci získávání digitálních kompetencí a kompetencí v oblasti dat. Doplnkové použití vědeckého vybavení, otevřených vzdělávacích zdrojů (OVZ), řemeslných nástrojů, předmětů každodenní potřeby, publikovaných článků, psacích nástrojů a nástrojů výtvarného umění může podpořit kreativitu a sebevyjádření jedince i celé skupiny.

17. Metody kombinovaného učení vyžadují soudržný přístup v rámci celého systému, aby došlo k vytvoření vhodných podmínek. To zahrnuje zaměstnání odborníků z různých oblastí a prosazování spolupráce s komunitou, která podpoří sdílenou odpovědnost za rozvoj dětí a mladých lidí. Účinnost systematických opatření podporujících metody kombinovaného učení bude také záviset na formulování a podpoře vztahů mezi různými prvky ekosystému, mezi místními, regionálními a celostátními orgány příslušnými pro vzdělávání a odbornou přípravu, odvětvím vzdělávacích zdrojů (poskytujícími technologie, publikace a další učební pomůcky), výzkumem, institucemi vzdělávání a odborné přípravy, komunitami, organizacemi a iniciativami občanské společnosti; jakož i samotnými rodinami a účastníky vzdělávání bez ohledu na jejich potřeby nebo úroveň schopností.
18. Metody kombinovaného učení jsou široce zavedenou praxí v počátečním odborném vzdělávání a přípravě¹⁸, avšak pandemická omezení způsobují problémy z hlediska kapacity institucí a organizací poskytovat učení se prací a udržovat komunikaci se školiteli a mentory a ovlivňují poskytování učňovské přípravy. Snížení dostupnosti praktických zkušeností zdůrazňuje již známou potřebu, aby odborné vzdělávání a příprava využívaly k simulacím digitální technologie včetně digitálních zařízení, výukových platforem, elektronických portfolií a rozšířené a virtuální reality. Také zvyšuje potřebu pochopit, jak jsou digitální technologie využívány pro učení v různých prostředích (např. ve škole nebo během stáží), tak aby byli účastníci vzdělávání připraveni na život a budoucí trh práce.

¹⁸ Počáteční odborné vzdělávání a příprava obvykle probíhají na úrovni vyššího sekundárního a postsekundárního vzdělávání před vstupem studentů do pracovního života. V závislosti na vnitrostátních systémech vzdělávání a odborné přípravy a na hospodářských strukturách se uskutečňují buď ve školním prostředí (zejména ve třídě), nebo v prostředích zaměřených na pracovní činnosti (jako jsou školicí střediska a podniky).

19. Důležitost a význam neformálního učení jsou zjevné ze zkušeností získaných prostřednictvím práce s mládeží, dobrovolnické práce a účasti na kulturních aktivitách, včetně sportu na základní úrovni. Neformální učení hraje důležitou roli v podpoře rozvoje základních mezilidských, komunikačních, kognitivních a osobních dovedností, včetně kreativity, které usnadňují přechod mladých lidí do dospělosti, k aktivnímu občanství a do pracovního života¹⁹. Vymezení nových způsobů učení zahrnuje lepší spolupráci mezi formálním vzděláváním a neformálním učním²⁰.
20. Toto doporučení plně respektuje zásadu subsidiarity a proporcionality. Uznává, že úroveň autonomie institucí vzdělávání a odborné přípravy se v jednotlivých členských státech značně liší. V některých členských státech mají instituce vzdělávání a odborné přípravy, instituce pro vzdělávání učitelů i učitelé a školitelé vysokou míru autonomie. Doporučení bude provedeno v závislosti na vnitrostátních okolnostech.

¹⁹ Závěry Rady o úloze práce s mládeží, pokud jde o podporu rozvoje základních životních dovedností mladých lidí, které usnadní jejich úspěšný přechod do dospělosti, k aktivnímu občanství a do pracovního života, Úř. věst. C 189, 15.6.2017, s. 30.

²⁰ Závěry Rady o maximálním využití potenciálu sportu na základní úrovni pro rozvoj průřezových dovedností, zejména u mladých lidí, Úř. věst. C 172, 27.5.2015, s. 8.

s přihlédnutím k této definici „kombinovaného učení“:

Pro účely tohoto doporučení zahrnuje kombinované učení ve formálním vzdělávání a přípravě různé přístupy a je třeba jej chápat tak, že škola (v primárním a sekundárním vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a přípravy), učitel a školitel či účastník vzdělávání zaujmou k procesu učení více než jeden přístup:

- kombinují prostory školy a další fyzická prostředí mimo prostory školy (buď za přítomnosti učitele či školitele, nebo kdy jsou prostorově či časově odděleni v rámci distančního učení);
- kombinují různé vzdělávací nástroje, které mohou být digitální (včetně online učení) i nedigitální.

Učitelé, školitelé a školy na základě svého odborného pedagogického úsudku zvolí a usnadňují využívání těchto přístupů jako součásti úkolů v rámci podnětného a efektivního učení, jež podporuje rozvoj širokého spektra kompetencí přiměřeně věku, schopnostem a situaci účastníků vzdělávání a zamýšlených výsledků učení.

Další fyzická prostředí mohou například zahrnovat prostředí domova, nemocnice (v případě dětí, které jsou nemocné, nebo utrpěly úraz), anebo kulturní instituce a památky, statky, podniky a další pracoviště, přírodní lokality a venkovní prostředí, sportovní zařízení či prostory určené pro mládež.

Distančním učením se rozumí učení probíhající v situaci, kdy je učitel či školitel od účastníka vzdělávání prostorově či časově oddělen, s ohledem na vnitrostátní okolnosti.

Online učením se rozumí učení, které probíhá pomocí digitální technologie umožňující propojit různá zařízení a usnadnit interakci mezi účastníkem vzdělávání a učiteli, školiteli či jinými pedagogickými pracovníky nebo dalšími účastníky vzdělávání, jehož cílem je zprostředkovat obsah vzdělávání či jiné informace, a dosahovat tak cílů vzdělávacích programů.

Digitální vzdělávací nástroje mohou například zahrnovat interaktivní tabule a projektory umožňující spolupráci ve třídách, mobilní zařízení, tablety a přenosné počítače s aplikacemi umožňujícími navrhovat, provádět a sdílet pracovní úkoly, televizní a rozhlasové přijímače umožňující sledovat pořady a nástroje rozšířené a virtuální reality a aplikace umožňující vyšší úroveň interaktivity. Není nutné, aby digitální vzdělávací nástroje byly nepřetržitě připojeny k internetu.

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM:

1. Na základě poznatků získaných v kontextu krize COVID-19 podporovat zotavení a připravenost systémů vzdělávání a odborné přípravy řešením dopadů pandemie na účastníky vzdělávání, učitele, školitele a ostatní pedagogické pracovníky, vyvinout dlouhodobější strategický přístup ke kombinovanému učení a navázat na úspěchy v zavádění či testování inovací během pandemie za účelem sdílení a šíření osvědčených postupů, a to v souladu se zásadami uvedenými v tomto doporučení²¹. Tyto inovace nenahrazují, nýbrž doplňují učení ve školních zařízeních a prezenční výuku.

²¹ Rámec pro kombinované učení představený v pracovním dokumentu útvarů Komise SWD (2021) 219 final může být základem pro konkrétní opatření uzpůsobená situaci v jednotlivých zemích.

2. Podporovat účastníky vzdělávání zvážením následujících opatření:

V přímé reakci na krizi:

- a) Poskytování dalších vzdělávacích příležitostí a cílené podpory účastníkům vzdělávání, zejména těm, kteří se potýkají s poruchami učení, mají speciální vzdělávací potřeby, pocházejí ze znevýhodněných skupin nebo byli jinak ovlivněni narušením v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, s cílem kompenzovat ztrátu znalostí způsobenou částečným uzavřením škol a omezením prezenční výuky. to by mohlo například zahrnovat intenzivnější individuální podporu a individuální tutorství, systémy mentorování (včetně vzájemného mentorování mezi vrstevníky), inkluzivní učící se komunity, přidělení dodatečných pedagogických zdrojů do třídy (např. tandemová výuka), intenzivnější podporu formou poradenství, další čas na učení se během školního roku anebo prázdnin, přístup k dalším vzdělávacím prostředím (např. veřejné knihovny a společenské prostory) a dostupnost mimoškolních služeb s pedagogickou podporou.
- b) Upřednostnění fyzické a duševní pohody účastníků vzdělávání a jejich rodin. Součástí by mohlo být: posílení psychologické podpory a rozvoj poradenství v oblasti duševního zdraví; začlenění opatření pro duševní pohodu studentů a opatření proti šikaně do školních cílů; procesy zaměřené na monitorování a na zajišťování kvality (jako součást pravidelného zajišťování kvality, školní inspekční práce či v souvislosti s konkrétním hodnocením situace ve škole v období pandemie); přidělení zvláštních pracovníků pro oblast podpory a duševního zdraví nebo usnadnění přístupu ke kvalifikovaným odborníkům a službám v této oblasti.

- c) Posílení rozvoje digitálních dovedností a kompetencí všech účastníků vzdělávání a jejich rodin při zohlednění digitální propasti a genderové digitální propasti a současném řešení všech stereotypů a předsudků včetně genderových, jakož i posílení digitální kapacity systémů vzdělávání a odborné přípravy prostřednictvím podpory investic na úrovni škol a komunit do dostupných zařízení a konektivity a dále poskytnutí příležitostí ke zlepšení digitálních dovedností a kompetencí, včetně využívání komunikačních technologií k samostatnému i kolaborativnímu učení a k sebehodnocení za účelem zlepšení dalšího učení. Realizace investic a reforem obsažených v národních plánech a plánech v rámci Nástroje pro oživení a odolnost zajistí, aby všichni účastníci vzdělávání měli přístup k potřebnému vybavení a ke vzdělávacím příležitostem.

Na podporu oživení a dlouhodobé připravenosti vzdělávání a odborné přípravy:

- d) Hledání možností, jak rozvíjet metody kombinovaného učení v primárním a sekundárním vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a přípravy, ve prospěch všech účastníků vzdělávání a jak zajistit dlouhodobý pozitivní dopad na výuku a učení odpovídající věku, schopnostem, specifickým potřebám účastníků vzdělávání a vzdělávacím cílům a zároveň plně uznat hodnotu učení ve školních zařízeních a prezenční výuky. Součástí by mohla být podpora rozvoje a začlenění různých vzdělávacích nástrojů s cílem nabídnout příležitosti ke zkoumání a vyjádření, včetně rozvoje vědecké, digitální a mediální gramotnosti; podpora učení, jež kombinuje různá prostředí s cílem obohatit zkušenosti získané v jeho průběhu; vytvoření vhodné rovnováhy mezi učením řízeným učitelem a učením řízeným studentem na jedné straně a mezi kolaborativním a samostatným učením na straně druhé; zkoumání učebních metod s cílem zvýšit atraktivitu nových příležitostí a nabídnout lepší řešení v oblasti učení pro účastníky vzdělávání i učitele.

- e) Využití metod kombinovaného učení jako způsobu, jak podpořit duševní pohodu a autonomii účastníků vzdělávání a individualizované učení (s ohledem na věk a schopnosti účastníků vzdělávání a na konkrétní vzdělávací potřeby) a jak rozvíjet jejich „personální a sociální kompetenci a kompetenci k učení“ (jedna z osmi „klíčových kompetencí pro celoživotní učení“²², která je dále rozvedena v evropském rámci LifeComp²³, vypracovaném z iniciativy Komise).

3. Podporovat učitele a školitele zvážením následujících opatření:

V přímé reakci na krizi:

- a) Podpora sebehodnocení učitelů, pokud jde o využívání digitálních technologií, jakož i kurzů prohlubování dovedností a dalších forem odborného vzdělávání učitelů a školitelů s cílem pomoci jim s využíváním digitálních programů a nástrojů a jejich začleněním do výuky²⁴. Vytváření a šíření distančních i prezenčních pedagogických modulů a zdrojů s cílem pomoci učitelům a školitelům přizpůsobit jejich vyučovací metody a postupy metodám kombinovaného učení²⁵, a to na základě jejich zkušeností a zpětné vazby, a komunikovat s nimi ohledně využívání nových nástrojů a materiálů včetně toho, jak se bezpečně a eticky pohybovat v digitálním prostředí a jak v tomto směru podpořit studenty.

²² Doporučení Rady ze dne 22. května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

²³ Rámec LifeComp se skládá ze tří vzájemně propojených oblastí kompetencí: „personální“ a „sociální“ kompetence a „kompetence k učení“. Každá oblast zahrnuje tři kompetence: samoregulaci, flexibilitu a duševní pohodu (personální oblast); empatii, komunikaci a spolupráci (sociální oblast); prorůstové smýšlení, kritické myšlení a řízení učení (kompetence k učení). Kompetence uvedené v rámci LifeComp se uplatňují ve všech oblastech života a lze je získat během celého života prostřednictvím formálního vzdělávání a informálního a neformálního učení: <https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>.

²⁴ Evropská komise spustila dne 5. října 2021 nový nástroj SELFIE pro učitele, který může pedagogům pomoci při plánování rozvoje jejich digitálních kompetencí.

²⁵ Platforma School Education Gateway již obsahuje zdroje pro učitele a školitele týkající se kombinovaného učení.

- b) Větší důraz na duševní pohodu pedagogů a kvalitu profesního života učitelů a školitelů, vedoucích pracovníků škol a dalších pedagogických pracovníků s cílem zmírnit stres a předcházet syndromu vyhoření. Součástí by mohlo být: usnadnění přístupu ke kvalifikovaným odborníkům a službám v oblasti duševního zdraví a podpory, podpora zavádění či organizace vzájemné podpory za účelem zmírnění stresu a poskytování lepších příležitostí pro výcvik v oblasti odolnosti a duševní pohody v rámci programů počátečního vzdělávání učitelů a dalšího profesního rozvoje.

Na podporu oživení a dlouhodobé připravenosti učitelů a školitelů:

- c) Začlenění metod kombinovaného učení do programů počátečního vzdělávání učitelů²⁶ a dalšího profesního rozvoje²⁷, aby pedagogičtí pracovníci mohli vhodně přizpůsobovat koncepci učení svému odbornému zaměření a získat schopnost zprostředkovat učení v nejrozličnějších typech vnitřního i venkovního prostředí a pomocí široké škály nástrojů a úkolů.
- d) Poskytnutí přístupu k odborným střediskům a příslušným zdrojům, které pomohou směřovat a zlepšovat metody kombinovaného učení. Podpora pedagogických pracovníků a školitelů, aby ve svých konkrétních podmínkách rozvíjeli metody kombinovaného učení prostřednictvím výměny pracovníků a vzájemného učení, vytváření soudržných školních týmů prostřednictvím kolaborativního učení, sítí, projektů založených na spolupráci a komunit pro sdílení praktických postupů.
- e) Vytváření pokynů pro nové přístupy k hodnocení a závěrečným zkouškám, a to i online, pomocí vhodných nástrojů pro formativní a sumativní hodnocení, které jsou vhodné pro různé úrovně a typy vzdělávání a odborné přípravy.

²⁶ Doba formálního studia směřujícího k získání uznávané kvalifikace a následnému zaměstnání na pozici učitele. Obvykle je nabízejí pedagogické fakulty na univerzitách nebo nezávislé instituce pro vzdělávání učitelů (viz glosář v pracovním dokumentu útvarů Komise SWD (2021) 219 final).

²⁷ Proces učení, kterému se odborníci věnují v každé fázi své kariéry, aby zlepšili svou práci (viz glosář v pracovním dokumentu útvarů Komise SWD (2021) 219 final).

- f) Podpora pedagogických pracovníků, aby se zapojovali do průzkumných projektů a do výzkumu, včetně testování používání úkolů v jiných vzdělávacích prostředích a využívání digitálních technologií na podporu procesů vyučování a učení.

4. Podporovat školy zvážením následujících opatření:

V přímé reakci na krizi:

- a) Poskytnutí nástrojů a zdrojů pro metody kombinovaného učení, a také poradenství pro školy, jak jich lze účinně využívat²⁸.
- b) Mobilizace nebo nábor dalších pracovníků s cílem poskytnout více času na individuální podporu ve škole i v rámci mimoškolních aktivit, pokud je to možné.
- c) Podpora účinných partnerství pro infrastrukturu a zdroje mezi různými poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy, mimo jiné z místních a regionálních orgánů, podniků, profesních sdružení, z oblasti umění, kulturního dědictví, sportu, přírody, institucí vysokoškolského vzdělávání a výzkumných institucí, občanské společnosti, odvětví vzdělávacích zdrojů (včetně technologií, publikací a učebních pomůcek) a výzkumu v oblasti vzdělávání.
- d) Podpora škol v hodnocení a sebehodnocení jejich strategií pro začleňování a postupů týkajících se metod kombinovaného učení a v přijímání nezbytných opatření pro nápravu nedostatků, a to i využitím nástrojů EU²⁹.
- e) Lepší informovanost rodičů, zákonných zástupců a rodin o vzdělávacích prostředích, nástrojích a úkolech prostřednictvím systematické komunikace a vedení, aniž by na ně byla přenášena dodatečná zátěž.

²⁸ Nástroj SELFIE může pomoci školám, aby zhodnotily svou stávající situaci a potřeby a shromáždily související důkazy. Nástroj je modulární a každá škola si ho může přizpůsobit tak, aby zohledňoval její situaci.

²⁹ Evropský soubor nástrojů pro školy „Podpora inkluzivního vzdělávání a řešení problému předčasného ukončování školní docházky“ nabízí množství zdrojů, praktické příklady a také nástroj pro sebehodnocení škol.

Na podporu dlouhodobého oživení a zlepšení kapacity pro organizační změny:

- f) Investice do připojení k vysokorychlostnímu internetu v prostorách školy i v prostředích distančního vzdělávání, na němž online učení závisí, spolu s plány na údržbu a modernizaci technické infrastruktury.
- g) Poskytnutí, je-li to možné a v souladu s vnitrostátními a regionálními právními předpisy a okolnostmi, dostatečné úrovně autonomie pro rozhodování na úrovni jednotlivých škol (školními radami, řediteli, vedoucími pracovníky) za účelem usnadnění inovací, reaktivity a přizpůsobení se místním a regionálním potřebám.
- h) Podpora vedoucích pracovníků škol, jimž náleží klíčová úloha při řízení organizačních změn a neustálého zlepšování, prostřednictvím cíleného profesního rozvoje a poradenství pro jejich role. Podpora škol a přidružených poskytovatelů vzdělávání a odborné přípravy, aby se metodami kombinovaného učení zabývali v rámci strategického plánování a procesů zlepšování ve školách, což může zahrnovat i využití nástrojů pro sebehodnocení.
- i) Podpora dialogu a vytváření sítí mezi nejrozličnějšími zúčastněnými stranami, včetně rodin, které jsou zapojeny do procesu učení v prostorách školy a dalších fyzických prostředích i v rámci distančního vzdělávání, s cílem získat zpětnou vazbu a nápady pro další rozvoj prostřednictvím různých zdrojů. To by mělo zahrnovat i dialog, poradenství a strategie na ochranu bezpečnosti a soukromí dětí a zajištění důvěrnosti a ochrany jejich údajů, jakož i jejich bezpečnosti a soukromí v digitálním světě.
- j) Ve vhodných případech využívání části školních mechanismů interního anebo externího přezkumu a zajišťování kvality pro účely kombinování vzdělávacích prostředí a nástrojů, a to i začleněním hodnocení od jiných poskytovatelů nebo jejich prostřednictvím.

5. Plně využívat finanční prostředky a odbornost EU k reformám a investicím do infrastruktury, nástrojů a pedagogiky s cílem zvýšit odolnost škol a jejich připravenost na budoucnost, a to zejména program Erasmus+, Nástroj pro oživení a odolnost, Evropský sociální fond plus, Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), program Digitální Evropa, program Horizont Evropa a Nástroj pro technickou podporu.
6. Investovat do výzkumu, jakož i monitorování a hodnocení politických výzev a dopadu těchto iniciativ na ekosystém vzdělávání s cílem stavět na získaných poznatcích a využívat je pro budoucí politické reformy, a to i na základě zkušeností účastníků vzdělávání a na základě údajů, které byly shromážděny, jsou-li k dispozici, s cílem vypracovat osvědčené postupy a cílená řešení v oblasti umělé inteligence pro zkvalitnění vzdělávacích programů.
7. Přijmout opatření a navázat na provádění tohoto doporučení v souladu s vnitrostátními a regionálními systémy vzdělávání a odborné přípravy. Ve vhodných případech zvážit opatření na podporu metod kombinovaného učení v rámci národních akčních plánů provádění evropské záruky pro děti,

VYZÝVÁ KOMISI, ABY PŘI NÁLEŽITÉM ZOHLEDNĚNÍ ZÁSADY SUBSIDIARITY A VNITROSTÁTNÍCH OKOLNOSTÍ:

1. Podporovala provádění tohoto doporučení usnadněním vzájemného učení a výměn mezi členskými státy a všemi příslušnými zúčastněnými stranami, s výhradou přijetí a dalšího rozvoje opatření, a to prostřednictvím:
 - i) strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030)³⁰;
 - ii) nového evropského centra digitálního vzdělávání a nového strategického dialogu s členskými státy, který bude navázán na základě Akčního plánu digitálního vzdělávání 2021–2027, aby podpořil meziodvětvovou spolupráci v oblasti digitálního vzdělávání;
 - iii) on-line platform a komunit pro vzdělávání a odbornou přípravu v EU, které zahrnují například platformy School Education Gateway, eTwinning a Evropský soubor nástrojů pro školy „Podpora inkluzivního vzdělávání a řešení problému předčasného ukončování školní docházky“.
2. Ve spolupráci se členskými státy podporovala rozvoj zdrojů, jež mohou být využívány na dobrovolném základě, jako jsou:
 - i) materiály obsahující pokyny, založené na důkazech, které se zaměří na koncepci učení a organizační praxi škol v rámci metod kombinovaného učení, mimo jiné i na možné digitální nástroje, přístupy k hodnocení a validaci výsledků učení a ochranu údajů, soukromí a bezpečnost online;
 - ii) tvorba a sdílení vysoce kvalitního digitálního vzdělávacího obsahu, a rovněž zkoumání možností evropského rámce pro digitální obsah vzdělávání, jehož vytvořením se v současné době zabývá Komise.

³⁰ Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1.

3. Podporovala profesní rozvoj a vzdělávací příležitosti pro učitele, školitele a další pedagogické pracovníky prostřednictvím:
- i) podpory hromadných otevřených on-line kurzů (MOOC) v oblasti metod kombinovaného učení pro učitele, školitele, vedoucí pracovníky škol a školitele učitelů, které by pořádala platforma School Education Gateway, a podpory širšího využívání těchto kurzů pedagogickými pracovníky ve školách;
 - ii) sdílení osvědčených postupů z projektů, sítí a výměn pracovníků v rámci programu Erasmus+ a také prostřednictvím online komunity na platformě eTwinning, budoucích pedagogických akademií Erasmus+ a center excellence odborného vzdělávání;
 - iii) podpory nového online nástroje SELFIE pro učitele, který jim pomůže zhodnotit jejich digitální kompetence a naplánovat jejich zlepšení do budoucna. Tento nástroj vychází z nástroje SELFIE pro digitální plánování v rámci celých škol, který může podpořit účinné metody kombinovaného učení, a to i v oblasti odborného vzdělávání a přípravy.
4. Spolupracovala se všemi zúčastněnými stranami, včetně poskytovatelů softwaru a hardwaru, na možnostech jak zlepšit digitální infrastrukturu a nástroje a jejich využívání v souvislosti se vzděláváním a odbornou přípravou, a rovněž zdůrazňovala význam důvěrnosti a ochrany údajů v tomto kontextu.
5. Podporovala iniciativy zaměřené na další rozvoj a prosazování inkluzivního, spravedlivého a kvalitního vzdělávání a příležitostí pro celoživotní učení pro všechny, zejména pak v souvislosti s inkluzí účastníků vzdělávání z různých prostředí, jež mají vliv na jejich přístup k určitým vzdělávacím prostředím a nástrojům, a inkluzí těch, kteří v učebním procesu potřebují cílenou podporu.

6. Nadále podporovala členské státy při provádění reforem s cílem zlepšit kvalitu a inkluzivnost systémů vzdělávání a odborné přípravy a podpořila jejich digitální připravenost v souladu s cíli Akčního plánu digitálního vzdělávání 2021–2027.
7. V pravidelných zprávách o pokroku Evropského prostoru vzdělávání a Akčního plánu digitálního vzdělávání 2021–2027 se zabývala také rozvojem metod kombinovaného učení v oblasti primárního a sekundárního vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a přípravy.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda nebo předsedkyně
